

1673.

1^a, 2^a Gordenius, Fridericus: De jure revelationis Vom
Offenbarung Recht

1674

1. Pochius, Zacharius Christiernus: De jure in alterum
- 2^a, 6^a, c. Gordenius, Fridericus: De emendationibus seu ablati-
onibus juris. 4 Bunde. 1674, 1708, 1714, 1735
3. Gordenius, Fridericus: De jure precedentiae
- 4^a, 6^a, c. Gordenius, Fridericus: De pace domestica.
3 Bunde. 1674, 1704, 1740

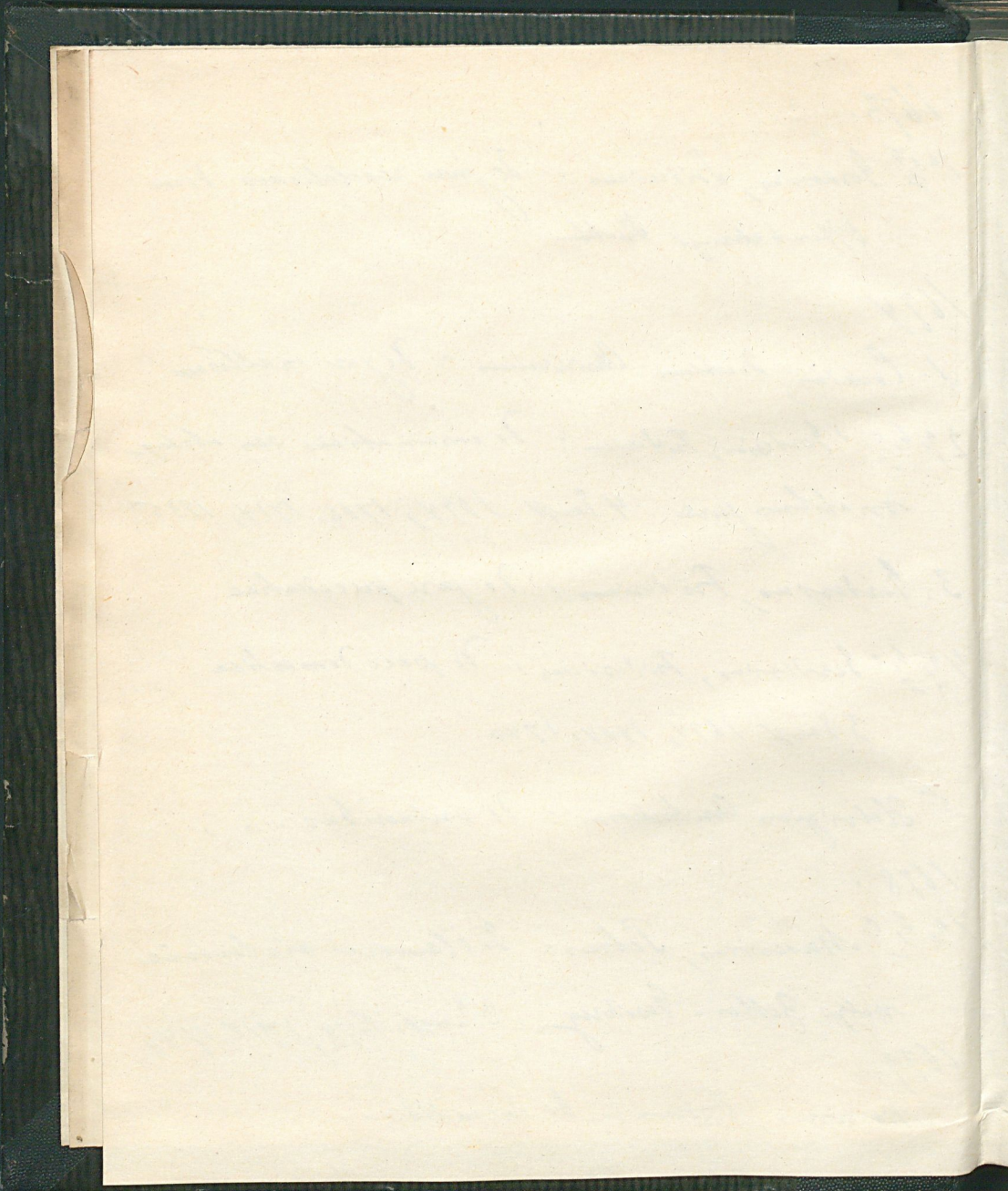
5 Helvigius, Christiernus: De vnicribus . . . .

1678.

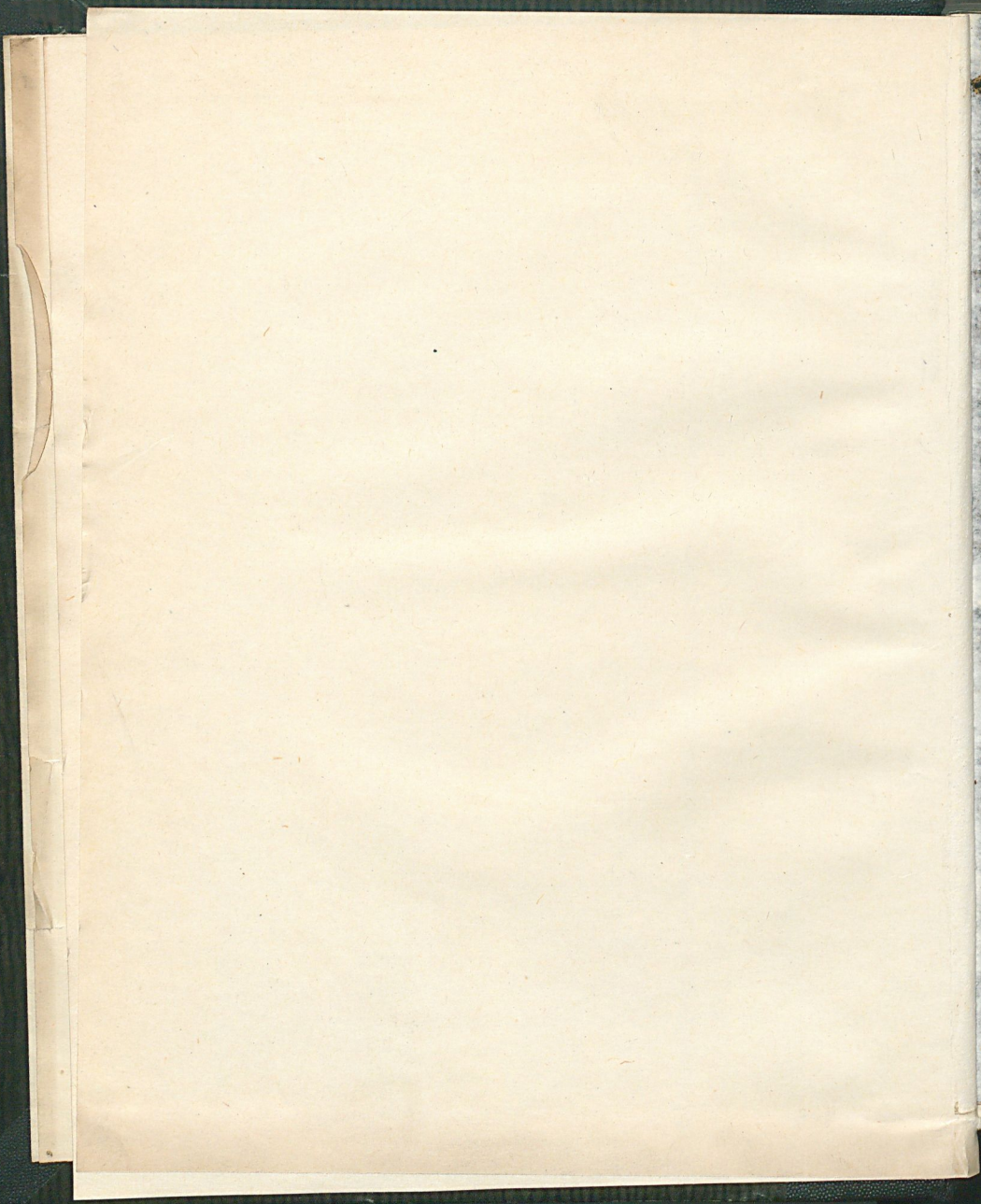
1^a, 6^a, c. Mascomus, Petrus: De clausura violente
vulgo Zetter - Geschrey. 3 Bunde. 1678, 1719, 1746

1679.

Mascomus, Petrus: De incendio.

DISSERTATIO INAUGURALIS
De
Pace Domestica,

QVAM
D. T. O. M. A.

Ex Decreto & Autoritate Magnifici & Amplissimi
Jctorum Ordinis in inclyta Academia Gryphica,

P R Æ S I D E
VIRO NOBILISSIMO, CONSULTISSIMO
ATQVE EXCELLENTISSIMO

DN. FRIDERICO GERDESIO,

J. U. D. Pandectarum & Codicis Profefs. Ordinario,
Consistorii Regii per Pomeraniam Assessore Gra-
vissimo, & Facultatis Juridicæ h. t. DECANO

SPECTABILI,
Patrono ac Promotore suo omni observantiæ
genere colendo,

PRO LICENTIA
Summos in utroque Jure Honores, Insi-
gnia ac Privilegia Doctoralia ritè consequendi,

Publica disquisitioni & censuræ submittit

JOHANNES ADOLPHUS HOELTICH,
Saxo Laueub.

ad diem VIII. Julii horis locoque solitis.

GRYPHISWALDIÆ
Typis MATTHÆI DOISCHERI, Acad. Reg. Typogr. Anno 1674.

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
PACE DOMESTICA.

CAPUT I.

De Securitate in genere.

Arum equidem mirari subit,
quod de Latrociniiis antiquarum
Gentium terrâ mariq; non inglorie
(ut sibi videntur) peractis, inter
Historiarum monumenta frequen-
tissimè occurrit, apud STRABONEM
potissimum *Lib. III. Lib. XI. L. XIV. L. XVI.* THUCYD. *Lib. 1. f. 4.* PLUTARCH. *in Cimon. f. 427.*

POLYB. *Lib. III.* JUL. CÆS. *VI. de bello Gall. c. 23.* TACIT. *de Morib. German. c. 46. & alios.* cum etiam Deos Latrociniorum Præsides sibi constituerint, Jovem *ληϊστρα, λαφύ-
στον*, Prædatorem. Minervam *ληϊδοα*, Mercurium *ληϊστρα*,
SERV. *ad III. Æneid. f. 304.* Et, ut solet Religio à sensu magis
vulgi incrementum sumere, Martem sangvinarium
introduxerint, (primigenium Orci furorem) à quo Virtus
ipsa denominata fuit aliquantisper (*ἀρετή, ἀεὶς & ἀρε*)
quasi bonitas, virtus, Justitia penderet à Martis robore, verba sunt
DN. THOMASII *in disp. de Latr. G. in G. §. 44.* Quod ex eo or-
tum judicat incomparabilis GROTIUS *de J. B. & P. c. 15. §. 5.*
quod Regula illa Juris Naturalis, cognationè inter homines quandã esse
à Natura, ac proinde nefas esse alterum ab altero ladi, (*v. l. 3. de
J. & J.*) ut olim ante diluvium, ita rursus aliquo post diluvium
tempore malis moribus esset obliterata, ita ut latrocinari & præ-
das agere in externos, nullo bello indicto, pro licito haberetur: quod

Ευθροπὸν vocat Epiphanius. Hinc illa apud Homerum, an Praedones estis? amica interrogatio, cuius & Thucydides me minit, & in Solonis lege veteri collegia Ἰνὶ λείαν ἐπυροδῶν: quippe, ut Justinus ait, ad Tarquinii tempora latrocinium maris gloria habebatur: (add. Supplem. Histor. Rom. ex §. 7. seq.) Et illud in Romano jure, ut si cum Gente aliqua neque amicitiam, neque hospitium, neque fœdus amicitia causa factum habeatur, hi hostes quidem non sint: quod autem ex Romano ad eos pervenerat, illorum fiat, & liber homo Romanus ab eis captus servus fiat. Idemq; sit, si quis inde ad Romanos perveniat: & hoc quoque casu Possiliminium detur. Quæ ultima sunt POMPONII in l. 5. §. 2. de captiv. & possim. revers. add. PAULUM in l. 19. pr. ibi: aut etiam citra bellum. eod.

II. Enimverò turbulentius lego apud BODINUM Lib. 3. de Republ. p. 328. Nec tantum Plato ejusq; discipulus Aristoteles Latrocinium inter venationis genera posuerunt: sed etiam legibus Solonis latrocinandi causa societatem jure contrahi potuisse planum fit. Quod de prioribus simpliciter asserit Bodinus, plenius exponit Dn. THOMASIVS alleg. disp. th. 34. Ac Plato quidem, dum Sophisticæ definitionem dividenda methode investigat [puta in Sophista f. 157.] artiumq; ambitu non bonas tantum, sed & malas, ut Tyrannicam, adulatoriam, ac similes complectitur, satis apertè ostendit, nullo se justè eas injustè discrimine censere voluisse. Ad quem modum Cicero quoque pro Sextio retulit, ita rerum Naturam tulisse, ut quodam tempore homines nondum neque naturali neque civili jure descripto, fusi & dispersi vagarentur, tantumq; haberent, quantum manu & viribus per eadem & vulnera, aut eripere aut retinere potuissent, & c. De Aristotele autem subjungit §. 35. Idem de Aristotele affirmare difficile est, quem perplexum hic nobis Interpretumq; ac Censuram disfidii obnoxium, sive tot lacuna sextuumq; luxationes, sive sensuum ipsorum pariter

at

ac styli luxuries facit. Hoc liquido constat, venationem illam hominum, qui servituti à natura destinati, ea detrectent, ceu justam proposuisse. 1. Pol. 5. Quo eodem principio Sepulveda & alii Invasores Indiarum magna mala illis Gentibus contraxerunt.

III. Superest de Solone, contra quem probat Bodinus ex l. ult. D. de Colleg. & corporib. ubi G A J U S noster hanc Solonis Legem retulit: Si autem Plebs, vel fratres, vel sacrorum sacramentales, vel nautæ, vel confrumentales, vel qui in eodem sepulchro sepeliuntur, vel sodales, qui & multum simul habitantes sunt; Enimvero ad Negotiationem, aut quid aliud: quicquid hi disponant ad indicem, firmum sit, nisi hoc publicæ leges prohibuerint. ἢ Ἰππὶ λείων ὀρχοίδου est in vetustis editionibus, & redditur: qui & multum simul habitantes sunt. WOLDENBERGIUS in suis LL. Solonis fol. 27. non sine confusione variæ Lecturæ explicat per societatem coëmendorum pecorum. JACOBUS CUJACIUS verò ex Basilicis restituit ἢ Ἰππὶ λείων ὀρχοίδου lib. 7. obs. 30. quod retinuit Grotius supra d. l. BODINUS ἢ Ἰππὶ λείων ὀρχοίδου, qui latrocinandi causa societatem contraherent. Quod Latinus Interpres cum absurdum putaret, aliò detorsit, puta ad societatem coëmendorum pecorum; λείων enim pecudes etiam significare norant Lexica. Sed quid aliud est Ἰππὶ λείων ὀρχοίδου, quàm prædari? Ἐ λεία quid, nisi ἔκ τ᾽ πολεμίων λάφυρα. In consensu quàm maximè Historico, pro quo audivimus Thucydidem supra d. l. & PLUTARCHUM in Theseo fol. 3. Novissimè SALMASIUS lib. 1. de Usur. c. 12. & in Miscellan. defens. cap. 4. pro Ἰππὶ λείων scripsit ἢ εἰς καπηλείας, sed temerè, judicante Dn. WISENBACH. vol. 2. Disp. ad D. 32. §. 13. p. 376.

IV. In eo autem desino mirari super tenebris Gentilium, quod in luce Evangelii meridiana TH. HOBBE-SIUM scripsisse invenio: Statum Naturæ meræ bellum

esse omnium contra omnes in *Prefat. Element. de Civ. tum.*
Cap. 1. n. 12. & cap. V. n. 2. ubi addit: Idg. *prisca temporibus vi-*
ta institutum, & quasi Oeconomia quaedam erat, quam vocabant λη-
σπικην, Rapto videre; quæ neque contra Legem Naturæ erat, rebus
sic stantibus, neque sine gloria illorum, quæ eam fortiter nec crudeli-
ter exercebant. Mos erat illis, cætera sapientibus, & vita parcere &
à bubus Aratoribus, omnig. instrumentis Agricultura abstinere. Quod
tamen non ita est accipiendum, tanquam ad id adstringerentur
lege Naturæ, sed quod gloria suæ consulere, & ne nimia crudeli-
tate, metus arguerentur. Omnia adscripsi, ut cognoscas, quàm
dato uno absurdo, in multa irruerit homo, quæ nec pin-
gviore exspectes in illis, qui

Veteres ævo mortalia primo ap. OVID.
Corpora vulgarunt pluvialibus edita fungis. VII. Met.
¶ l. 395.

Quas nugas crediderunt quoque Stoici apud LACTAN-
TIUM l. VII. *divin. Instit. c. 4.* prætercà prostibula fidei no-
stræ notissima Julius Cæsar Vaninus *Dial. 37. arcan. natur.*
Autor Præadamitar. c. VIII.

V. Nos docti meliora scimus, quòd DEUS T.O.M.
ab initio creavit hominem ad imaginem suam, *ad imagi-*
nem DEI creavit ipsum, Gen. I. adeoq; ad amorem atque
tranquillitatem mutuam Protoplastos statim invitavit.
melliloquio illo suo *Gen. III. Non est bonum esse hominem so-*
lum, faciamus ei adjutorium simile sibi. Quo factò, mutuo
amore ita coarctavit, ut homo adhæreret uxori suæ, &
essent duo in carne una, *Gen. II. in fin.* Ex quo oppidd
societati non minùs paternæ quàm maritali constat sua
securitas: Nunquam enim quisquam exoderit carnem
suam. Ut nihil dicam de reverentiâ parentibus debitâ à
liberis, quæ faciat, sanctam ipsis esse personam parentis,
adeoq; inviolabilem. l. 1. *de obseq. par. & patr. prest.* Qualis
etiam est persona Dominorum servis in herili societate,
sive

sive qui naturâ tales sunt, quod voluit *Philosophus*, sive per
captivitatem, aliis item modis frequenter bona sua spon-
tè tales sunt effecti, propter utilitatem ubique & salutem
propriam: Quæ ad fidem magis atque amorem mutuum,
quo finiuntur, adstringit, *arg. l. 7. de serv. export.* quàm ut
per tramites ingratitude ad turbandam exspolian-
damq; beatitudinem familiarem incedant; Planè contra
naturam, quæ *omnium dierum causa domum constituit*, *ARIST.*
1. Pol. 2. ut omnes pari industriâ quàm vòto ad commune
bonum contendant sedulò! Quæ autem ex pluribus do-
mibus societas prima usus non quotidiani causâ consti-
tuitur, vicinitas est, & ex pluribus vicinitatibus perfici-
tur civitas, quæ jam summum omnis serè ejus, quod satis est, ut
mos loquendi fert, habet, quæ fiat quidem vivendi causâ, sit autem
benè vivendi, dic: *Philosopho. 1. Pol. 2.* Quod *GROTIUS* ef-
fert nomine tranquillitatis publicæ, in qua & singulorum
comprehenditur. *lib. 1. de J. B. & P. c. 4. §. 4. p. 82. add. l. 5.*
§. 11. de nov. oper. nunciat.

VI. Euge! commune omnibus mortalibus bonum,
pax, quies, securitas, quo sine nullum bonum, quicquid
est, perfectum est. Pone divitias, vitam, pudicitiam,
sanitatem, honores, alia bona esse; uti sunt omninò, vid.
ARIST. lib. 1. Rhetor. c. 5. in fin. p. 619. quibus tamen nulla
inest plenitudo, nulla perfectio, si non cum securitate
possideantur. Plenissimum est illud *EURIPIDIS in Erechtheo:*

Inquirunt, ut audio, Philosophi,

Et multum in hoc absument temporis:

Quidnam sit bonum? nec dum ullus invenit, quid sit.

Alius virtutem, alius prudentiam inquit, &

Hæc etiam intricant magis, quàm quid bonum sit.

At rusticus ego, terramq; fodiens,

Nunc bona quæ sunt Pacis inveni

Amæ

Amabilis illius & benignissima Divæ.
Nuptias, festa, cognatos, liberos, amicos,
Divitias, sanitatem, annonam, vinum, voluptatem
Pax confert: Quod si hæc omnia defecerint,
Perit omnis communiter viventium vita.

Quandoquidem in bello tanquam in vastatione omnium nulla possessiones sunt sanctæ, auctore TULLIO in Catilin. II. cap. 8. Quia omnia illic misera sunt, ubi securitas agendi interruptur; adeoq; dum nullus in fortunæ bonis usus inest, in quo posita est ipsorum essentia, si credimus Philosopho 1. Pol. 8. add. PICCOLOMINEUM Grad. VIII. c. 59. p. 749. desinunt esse bona, postquam desinit in rebus securitas. Dum enim rapiuntur homines & rapiunt, dum alter alterius quietem rumpit, dum mutuo sunt miseri, vita est sine fructu, sine voluptate, dic. SENECA de brevitate vite cap. ult.

VII. Quapropter illa ipsa securitas omnem bonorum abundantiam in civitate perficit, tam adversus exteras gentes, per foedera, bella, &c. quam inter cives, secundum coërcitiones legales, quod utrumque deduxit eleganter DN. ROSENFELD in sua Disp. Inaug. de Jure Securitatis tum inter cives, tum inter gentes. Jenæ 1667. habit: Præterquam quod exemplo poenarum in civitate manifestum est. Quippe quæ moraliter pro emendatione, quidem sunt hominum à vitiis, quod præter ARISTOTELEM X. Ethic. c. ult. egregiè docet PAULUS in l. 20. de Poenis. In usu verò civili potissimum obtinent, ut cæteri exemplo poenarum moniti à simili delicto deterreantur, & per hoc Reipubl. & civium securitati consulatur. v. l. 1. c. ad L. Jul. repet. c. non est innoc. XXIII. q. 5. Nov. 21. HENR. ZOES. ad Tit. de poen. n. 23. DN. STRUIVE Exerc. Jur. Civil. 1. th. 33. CARPZ. p. 1. qv. 24. n. 9. & qv. 142. n. 4. add. ACELL.

AGELL. lib. 8. Noct. Attic. c. 14. BESOLD. lib. 2. Polit. c. 20. n. 16. Secundum quod dicitur Reipubl. interesse, ne delicta mancant impunita, in l. 51. §. fin. D. ad L. Aquil. l. 18. §. 1. D. de Judic. Quæ regula proinde non cessat in delinquentibus, etiam jam emendatis aut pœnitentibus, quin adhuc vindicta expectetur pro securitate publica. vid. D. DAC. COVARRUV. lib. 2. var. Resol. c. 10. n. 3. JUL. CLAR. lib. 5. Sentent. §. fin. qv. 60. n. 21. CARPZ. in Pract. Crim. q. 39. n. 5. f. 233. Et imò in universum, prout securitas Reip. exigit, delictum omne nunc atrocius, nunc levius punitur; evidenti furtorum exemplo, quibus ultimum supplicium rectè impositum probat HAHNIUS arg. l. 16. §. 9. de pœn. l. 11. eod. sola etiam securitatis publicæ causâ, ad Wesenb. de furt. in fin. p. 695.

VIII. Quin verò domum nos recipimus? postquam de securitate, quâ domestici in domo gaudent, in præsentem plenius dispicere animus est. Non equidem, quâ inter se, ad invicem sive ab intra; quod post Scriptores Rerum Politicarum imprimis BODINUS I. de Rep. c. 2. & seqq. à Nostris etiam tractatur tum ad Tit. de patr. potest. de privat. carcer. in lib. de Emendat. servorum & propinquo- rum tum ad §. 2. I. de his, qui sui, vel al. jur. sunt. & alibi; quam adversus externam sive vim, sive licentiam. Idq; secundum brevem causarum introductionem, ex quibus res omnis perfectè scitur & suppletur. Tu verò, D O M I- NE JESU, duc nos in omnem veritatem.

CAPUT II.

Definitionem Nominis & Rei explicat.

PACIS nomen ab antiquo verbo PAGO vel Pango creditur descendere, vid. BECMAN. in Orig. voc. FABRUM

B

in The-

in *Theſaur.* à Pace autem pactum oritur, ſecundum ISIDORUM in *c. pactum. de V. S.* quaſi pacis aërum dixeris cum ZABAR. in *d. c. de V. S.* JOH. MENOCH. *Rubr. de Pact.* lib. 6. ULPIANUS à Pactione derivat in *l. 1. §. 1. de Pact.* Rerum magis ordinem ſecurus, quam Grammaticorum regulas, quod FRANCISCUS CONNANUS lib. *V. Comment. c. 1. n. 8.* antiquis Jctis non raro uſu veniſſe ſcribit. Addit ULPIANUS: *Inde etiam Pacis nomen appellatum;* puta eo ſenſu, quo Pacti & Pacis nomen idem importare concludunt Dd. teſte MATTH. CUNONE lib. *1. de Pact.* c. 2. n. 12. Aut ſi vis, ut Concretum ab Abſtracto. HENR. ZOE s. *bic. n. 1.* Pax enim omnis pactis ſive publicis, ſive privatis conſtituitur, adeoq; iis rectè adnumeratur. GREGOR. LOPEZ. *1. animadv. 7.* WESENB. in *parat. de Pact.* n. 4. Et pacis publicæ ſtipulationes promiſſionesq; mutua ſeculo hoc paciferio in vulgus nota ſunt. Privatam lex corroborat, quæ eſt communis ſponſio civitatis, ad cujus præſcriptum omnes, qui ſunt in Republ. vitam inſtituere debent. *l. 2. D. de LL.*

II. Domestica autem omnia dicuntur à domo: quæ in genere externis omnibus opponuntur in illo Ciceronis: *Ego urbem à domesticis insidiis, & ab intestino scelere defendi,* apud MARIUM NIZOLIUM in *Dictionar. Ciceron. f. 583.* Specialiùs Domestici, qui ex eadem domo ſunt & nobiſcum habitant; quales ſunt uxor, famuli, liberi in poteſtate conſtituti, quos Charondas *ἰμοσιπνῆς*, (i. e. ex eodem panario, ſeu ex eadem Apotheca victum ſumentes: Nos Convictores appellamus) Epimenides vero *Cres ἰμοσιπνῆς* (id eſt, uno & communi foco ſ. fumo utentes: dicamus, ſi placet, Contubernales) appellavit, teſte ARISTOT. *1. Pol. 2.* Græca Jurisprudentia, *ἰμοσιπνῆς* vocat, *Eclog. 2, Tit. 1. c. 22.* Latina, familiam ſ. familiares.

liares. Vid. l. 195. §. 4. de V. S. l. 11. §. 1. de pœnis. l. 1. C. de-
mendat. propinq. TUSCH. *Contl. Pract.* vol. 2. *Concl.* 590. No-
bis Hausgenossen und Brodlinge. WEHNER. in verb:
Brodlinge. Longè verò aliter domestici sonant in *Rubr.*
C. de domest. & protector. lib. XII. qui sunt milites, protecto-
res corporis, equites & pedites, arg. l. ult. C. b. t. ubi, quòd
Principes sequebantur, nec à latere eorum facilè recede-
bant, Præsentales JUSTINIANO dicuntur in l. ult. C. d. e.
vid. JACOB. GOTHOFRED. in *Disc. Histor.* ad l. 5. C. ad
L. Jul. Maj. tum in *Cod. Theodos.* b. t. de domest. Observatur
etiam BRISSONIO in *Lexic. Δομestικὸς οἰκίας* ex GUILIELMO
TYRIENSI lib. 2. *bell. sacri.* c. 5. qui Megadomesticus aulæ
Constantinopolitanæ comparationem, nî fallor, patitur
cum Majoribus Domus in veteri Francia, de quibus
vid. COCCIUM in *Dagoberto fol. 92.* SLEIDAN. de *IV. Monarch.*
fol. 319. An vis Comites Palatinos in veteri Republ. qua-
les hodièq; sunt Ungariæ, Poloniæ Palatini? In Gallia
les Connestables. Vid. BESOLD. in *Thef. Pract.* v. *Pfalz*
Grassen. p. 93. vol. 11. Nobis Pax domestica, quòd circa
domum & qui in domo habitant tota occupata sit, ut
mox sequitur.

III. Describi potest Securitas publica, quæ privato
cuique in domo sua adversum externorum injuriam de-
betur. Securitas cum egrediatur etiam terminos civi-
tatis, nedum domus, adversum gentes, aut populos
quoscunque externos, sic satis latam esse puto in loco ge-
neris. Publicam autem dixi, velut Jure publico aut le-
gibus inter cives introductam ac sancitam. Ex quo jam
obligantur, quotquot sunt de Republ. aut esse possunt,
ad ejus observationem atque præstationem sub metu
pœnæ transgressoribus præstitutæ; Id quod propriè
debere est in personis privatorum, arg. l. 11. de V. S. ubi Dd.

communiter, & novissime JACOBUS RIGOS à MALLOSCO
n. s. p. 63. Quamvis enim hi pacem facere non possint,
quod est Juris publici: possunt tamen facta atque indul-
ta in lege fruisi; Nunc saltem pro Securitate domus.
Quam non intelligo Parentelam aut Cognationem ali-
quam gentilitiam, ein ganzes Geschlecht! in l. ult. de offic. Praef.
quomodo forte TACITUS: gravis domui Caesarum No-
verca: quod Nostri retinent in illo vulgari: das Haus
Oesterreich / Sachsen / Brandenburg / &c. vid. WEHNER. in
Obs. Pract. v. Haus und Geschlecht. f. 205. Proximiùs per
Metonymiam continentis pro contento illos significat,
qui cohabitant unà, eine ganze Haushaltung! ut C. quantum-
libet. 9. Dist. 47. Potissimum intelligitur de domo mate-
riali, ut appellatione domus omnis habitatio contineat-
ur. l. 5. §. 2. de Injur. vid. SCHARD. in Lexic. v. hac. SPEIDEL.
Observ. Jurid. Polit. Histor. lit. H. n. 54. f. 576.

IV. Nobis Pax domestica optime dicitur der Haus-
Frieden, welchen ein jeglicher in seinem Haus und Hofe, das ist,
in seinen vier Pfälen haben soll. Gloss. Germ. 5. lib. 2. LandRecht
art. 66. Pari ferè modo, quo vocamus aliàs den Burg-
Frieden! quoties Statutum sit familiare seu Conventio ju-
rata ad communem conservationem, dignitatem, tran-
quillitatem, pacem atque concordiam alicujus familiae,
vid. WEHNER. in Obs. Pract. V. Burg-Fried. tum in V. Gan-
Erben. f. 147. SPEIDEL. V. Burg-Fried. ubi continuat: In-
quibusdam locis, an Schlössern / Kirchen / Rathhäusern / &c.
der andern öffentlichen Plätzen affiguntur signa Pacis, quæ
vulgò Burg-Frieden vocamus, in eum finem, ut paci &
tranquillitati Ecclesie & bonorum Ecclesiasticorum, ut
& Castrorum meliùs consulatur: Etenim si aliquis inibi
offenditur, vel læditur, offendens amissione manus vel
alià gravi pœnâ notatur. Signa, quæ vocat, frequenter
ad

ad modum manus fiunt, unde Pax manualis, *der Hand-Friede* sive ad instar crucis, in novis potissimum urbibus apud Veteres moris fuit: & dicitur *St. Petrus-Friede* / item *Marck-Friede*. Legi potest privilegium Ottonis super Magdeburgo concessum sub calce Speculi Saxonici f. 484. SPÉIDEL. in Speculo. V. Fried. f. 374. Sunt enim à nostris aliquantulum remota.

CAPUT III.

De Fundamento Pacis Domesticæ.

I. SI ad causas P. D. pergimus, Fundamentum ejus invenimus tam in natura civilis societatis, quam in legibus, & quæ his æquipollent, moribus & inveteratâ consuetudine. l. 32. §. 1. ubi *Dd. de LL.*

II. Civilem societatem omnem securitatis gratiâ institutam Cap. I. jam obtinimus, & nunc denuò eloquatur, qui præterea in hoc argumento aliquid continuat, H. GROTIUS lib. 1. de J. B. & P. c. 4. §. 2. *Et naturaliter quidem omnes ad arcendam à se injuriâ jus habent resistendi, ut supra diximus. Sed civili societate ad tuendam tranquillitatem institutâ, statim civitati jus quoddam majus in nos & nostra nascitur, quatenus ad finem illum id necessarium est. Quin audimus hæc ex ipso Philosopho. Ita ille lib. 5. Pol. c. 10. Regnum in præsidium proborum hominum contra injurias popularium est constitutum, & Rex ipse ex numero proborum viro- rum creatus est, propterea quòd virtute aut rerum virtute gestarum magnitudine præstaret, aut propter talis generis excellentiam. &c. Unde MARIUS SALOMINIUS lib. 3. de Principatu scripsit: Nolite existimare à DEO creatum mundum & in eo homines, ut Principum servirent emolumentis: Absurdum quidem est supra quàm dici potest, propter Principes factos*

factos homines opinari. Nam liberos atque aequales nos omnes DEUS genuit, Principes solum ad commoda populorum, quò facilius humanam atque civilem societatem innocenter custodirent, multis se beneficiis iuvantes, creati sunt. Cujusmodi plura existant apud JACOB. SIMANCAM Patensem Episcopum lib. III. de Republ. c. 4. f. 46.

III. Jus ergò illud majus, (de quo GROTIUS loquebatur) in cives & ea, quæ sunt civium, ut dirigantur ad commune bonum civitatis, Imperium in univèrsum vocamus, aut summam potestatem in Republ. Majestatem tandem. Quæ si ex intentione constituentium (qui nimirum in unam civitatem coeunt) mensuram accipit æquisimam, sicuti super abdicatione Jurium, quæ singulis competunt pro salute privata tuenda, collatis iisdem in imperantem, enascitur: Ita fidem non facit, ut per minimas partes comprehendat potestatem civium omnino omnem, jam etiam quæ ipsimet indigebant pro securitate Larium suorum, quantumvis pro defensione privatae saltem utilitatis; postquam actus contra intentionem operari non potest. Non magis quàm abdicato à se univèrsaliter vitæ & necis jure in Reges atque dominantes cæteros, civibus decrevit jus privatae defensionis adversum temerarios in vasores vitæ fortunarumq; suarum; quippe quos adhuc dum omni jure occidere licet, non expectato impedito nimis Magistratum auxilio post causam vulneratam. Vid. LEONARD. LESSIUM lib. 2. de J. & J. c. 7. dubit. 8. WISSENBACH. vol. 1. disp. 3. ad D. & Dd. communiter in l. 3. de J. & J.

IV. Majestas autem explicata est causa legis: Ut lex secundum causam suam non potuerit jure impedire, quod singulis retentum fuit jus privatae securitatis intra ædes cuique suas. Quam sic in Jure Romano Leges & Inter-

Interpretes frequenter profitentur, quòd domus tutis-
simum cuique refugium sit atque receptaculum, in l. 18.
de in jus vocand. Et unusquisque domi suæ tutus maneat
atque securus, juxta l. 1. C. de Prætor. lib. XII. Quandoqui-
dem nihil sanctius, nec omni religione munitius, autore T u L-
L i o pro domo sua, quàm domus uniuscujusque civium. Hic
ara sunt, hic foci, hic Dii penates, hic sacræ Religionis ceremonia
continentur, hoc perfugium es ita sanctum omnibus, ut inde abripi
neminem fas sit. Confirmat l. 21. de in jus vocand. l. 103. de R. J.
quòd de domo sua nemo extrahi debet; in quibus causis
deinceps videbimus. Nunc ex l. 3. §. 1. de A. R. D. tum
l. un. C. de Thesaur. annoto, quòd nemini jus sit invito Do-
mino in alieno fundo versari; quin prohiberi possit, ne
ingrediatur, injuriarum actione prodita, adversus con-
temptorem prohibitionis. §. 12. I. de R. D. l. 13. §. fin. de Injur.
ubi Dd. plenè. Qualis etiam atrocior competit ex L.
Cornelia ei, cujus domus vi introita fuerit, juxta l. 5. pr.
de Injur. l. 23. D. item §. 8. l. eod. Quinimò tum vis illata vi
contraria in continenti liberè repellitur, arg. l. 3. §. 9. l. 17.
D. de vi & vi arm. l. 29. §. 1. ad L. Aquil. Er muß gewarten / daß
ihm gar der Weg gewiesen werde / inquit JOH. CHRISTOPH.
LIPOLD. Discurs. Jurid. de perscrutat. domestic. cap. 11. pag. 5.

V. Paria habet Saxo: Landr. l. 3. art. 78. summ. 9. Hauße
Friede soll ein jeder in seinen vier Pfälen und Hauße haben / dae
mit er vor männiglichen darinnen unvergewaltiget bleibe / Wes
sich in seinem Hauße Gewalts wehret / thut solches allein zu sei-
ner Unschuld und Nothwehr. Ampliat Gloss. Germ. 9. ibid. f.
463. Dasselbige magstu auch thun / ob dein Herr (Dominus
feudalis) dir die Thor auffstieße / oder dir Hauß oder Hoff stür-
men wolte. Fundamentum ponit Glossator in text. lib. 2.
Landr. art. 66. Nun vernehmt umb den alten Fried / den die Käp-
ferliche Gewalt gegeben und bestätiget hat dem Land zu Sachsen /
mit

mit der guten Leute Willigung und Willführ des Landes. Als
se Tage und allezeit sollen Fried haben Pfaffen und geistliche
Leute/ Mägde/ Weiber und Jüden an ihrem Leib und an ihrem
Gut/ Kirchen und Kirchhöfe/ und jeglich Dorff inwendig seinen
Gräben und Zäunen / Pflügen und Mühlen / und des Königs
Straffen / im Wasser und im Feld / die sollen steten Friede ha-
ben/ und alle / die darin oder darauff kommen. add. Weichbild
art. 9. ibiq. Glos. & eleganter pro noticia pacis Ecclesiarum
(Kirchweyß-Schutz dicitur) præter ea, quæ cap. II. §. ult.
dixi, WEHNER. BESOLD. SPEIDELIUM voc.
Kirchweyße.

VI. Hic illud tangendum adhuc est, (nam de Jure
Morum pro Pace nostra inferius commodius dicitur)
quod à Cæsare indultam pacem profiteretur Collector.
Famosos autem fecit Saxoniarum Legumlatores Con-
stantinum & Carolum Magnum Imp. in *Proem. Speculi*
fol. 8. Constantiniana tamen in legendo pauca observa-
re sunt aut nulla, præter illud, quod *l. 3. art. 63.* super e-
mentitâ donatione Constantiniana recensuit, *Constantinus*
Imperator Sylvestro Apostolico & per eum Ecclesie multam 60. soli-
dorum concessit temporalem &c. Pleraque Carolina esse fin-
guntur, quæ in Speculo continentur, quod propriè vo-
centur das Kaysers-Recht/ secundum *Glos. l. 3. art. 81.* ad verb:
und Königs Dand den hielten einige / *re. add. Glos. l. 1. art. 18.*
Pauca creduntur Ottonum, post *l. 3. art. 83 & seqq.* Quam
benè vide apud DN. CONRINGIUM, *Decus illud Germani-*
ca Historie, de Orig. Jur. German. c. XIII. & c. XVIII. Planè
illud, quod de Constantino Magno traditur, anile com-
mentum est, judicante CONRINGIO *d. c. 13. add. c. 30. p.*
183. Speculum enim totum EPKO REPKOVIVS 400.
penè post Carolum annis circa confinia Seculi XII. &
XIII. ex receptis moribus & consuetudinibus Gentis
conscripsit, ut ipse canit: Dieses

Dieses Recht hab ich selber nicht erdacht/
Es habens von Alters auff uns bracht
Unstre gute Vorfahren/2c.

A quibus tantum abest, ut omnia sint Carolina, ut
EPKO ipse scribat *lib. 1. art. 18.* Dreyerley Recht behielten die
Sachsen wider Carolus Willen, *f. 62.* Ut interim præfra-
ctè ita non negemus, dedisse Carolum M. nonnihil juris
Saxonibus, vid. CONRING. *d. c. XIII.* Cujusmodi for-
tè etiam est illud de Pace *l. 2. Landr. art. 66.* quibus conso-
nant non pauca, & in specte circa ferias Ecclesiasticas et-
iam Lex Frisiorum atque Saxonum edita ab Johanne
Basilio HEROLDO *l. 8. & 9. cap. 2.* potissimum si cre-
das, velis, quod Glossa *art. 66. lib. 2.* ait: Dasß der Hauß-
Fried von diesem alten Frieden herkommen ist.

CAPUT IV.

De Materia Pacis Domesticæ.

Materia alia est subjectiva, alia objectiva. Illam hic
absolvunt generaliter, quotquot in domo aliqua ha-
bitationis causâ commorantur. Ut sunt Patresfamilias
aut Matresfamilias; quin & omnes, qui sunt de familia
ipsorum, qui proximè domestici vocantur & familiares,
l. 195. de V. S. liberi puta, & propinqui: Gener & nurus;
Servi, coloni seu adscriptitii. *arg. l. 9. C. de Prox. Sacr. Scrim.*
lib. XII. Mercenarii etiam & laboratores sunt de familia
Domini, secund. ALEXANDR. *Cons. 178. in pr. lib. VI.* Item
qui vivunt expensis Domini, CARDIN. TUSCHUS
Tom. II. Conclus. Præctic. Concl. 590. n. 1. p. 448. & Tom. III.
Concl. 72. lit. D. & F. Et possunt videri post NEPOTEM
de MONTE ALBANO *de Testib. n. 10. & seqq.* Doctores &
Interpretes communiter in *d. l. 195. de V. S. l. 11. §. 1. de penis.*
l. fin. pr. C. de V. & R. S. l. 1. D. ad Syllan. & alibi.

C

II. Gau,

II. Gaudent præterea Pace quoq; domesticâ, quos Dominus tecum habitare suscepit, conductores puta & qui precario habitant, die Hausleute. Textus est expressus in *l. 5. §. 2. de Injur.* Itemq; Hospites, cum hospitalis gratia ante omnia debet esse inviolabilis. *c. 12. XXXII. qv. 7. add. c. 7. XXIII. q. 3. ibiq; Dd. Landr. l. 3. art. 91. junct. art. 78. ibiq; Glos. Latin. Lit. a. & notabilis Glossa Germanica 12. ibid. fol. 463.* Diß laut selkum / daß ob einer mit dem andern über Land gienge / daß ihn solches zu solcher Treu verbinden soll, daß er sich auch darumb wider seinen Herren setzen und seinen Gesehrten wider ihn verfechten sollt. Denn das Recht saget / daß ein Mann seinem Herrn auch mehr und größter Treut pflichtig sey / als seinem leiblichen Sohn / *ic.* Sage / Gesehrten oder Wandersgesellen / welche einen langen Weg mit einander zu reisen haben / als die Pilgerim / seynd gar wie Brüder / auch daß sich der Mann in dem Fall wider seinen Herrn setzet / geschieht mehr auß Furcht und Angst / denn umb seines Gesellen willen. Denn so einer siehet / daß man seinen Gesellen freventlich angethet / hat er sich wol zu fürchten / daß es ihm darnach auch also gehen werde / darumb ist ihm diese Wehre wol erlaubt. *allegat. l. Liberam. C. quando lic. unicuiq; sin. Judic. se vind. l. 2. C. ad L. Cornel. de sicar.* Et pergit ad eum casum, si Dominus secorum faciat Vasallum, quod non sit ipsum aggressurus, proinde ne defendat comitem &c. Qui semel malus semper præsumitur malus.

III. Tandem, ut ad rem revertar, quicumque ad alienas ædes securitatis gratia confugit, contra vim injustam à Domino potest defendi. Wer zu seinen Gnaden flucht / daß er sich wehre wider unrechte Gewalt. *Text. Landr. l. 3. art. 78.* Socium in via & hospitem tam activum quàm passivum, item illum, qui ad gratiam alicujus confugit, tenetur quisque pro posse defendere, contra quemlibet violent.

violentiam inferentem, nec ut sic contra fidem agere dicitur suam.

IV. Versatur autem Pax domestica circa domum potissimum, de qua supra tetigit cap. II. Et nunc addendum est: Quæ veniant nomine & jure domus? In quam rem proluxa est lectura JOANN. BERTACHINI in *Repertor. p. 2. V. domus. f. 157. DÖM. CARDIN. TUSCH. Tom. II. Concl. 618. & 619. lit. D.* Ex qua SPEIDELIUS quoque delibasse videtur in *Speculo V. Hausf. f. 577.* Ego breviter animadverto, quòd generaliter appellatione domus continetur hortus, stabulum, apotheca, & similia, quæ sunt connexa domui. *Concl. 619. n. 7.* Et sic etiam molendinum & na-vis quoque. *n. 7. 8. & 9.* Dubitarunt de domuncula & capanna Veteres; nec otiosè penitus, ut forensis possit domunculam comparare, qui non possit domum, juxta ANGELUM in *l. 43. §. 1. d. leg. 1.* De cætero notum est, quòd plus & minus non faciant differre speciem. *n. 11.* Magis tamen propriè domus appellatione venit ædificium, quod solo, parietibus & tecto continetur, *l. 23. pr. de Usucap. destinatum propriè pro habitatione, n. 2. d. l.* quia non omne ædificium dicitur domus: sed domus dicitur, secundum communem usum loquendi, ordinata ad habitandum, alia verò ædificia assumunt sibi nomen speciale, quia appellantur villæ, si sunt in rure, vel si in civitate, aliquæ sunt tabernæ meritoria, apothecæ, stabularia & similia, quæ non sunt ad habitandum. TUSCH. *Concl. 618. n. 6.* Quo sensu hic quoque significat, ut ad theatra, balnea, vineas aut stationes alias, quæ non sunt deputatæ ad habitandum, non se diffundat Pax domestica. Vid. TUSCH. *d. l. Concl. 620. Domus est refugium, ne quis in ea capi possit. fol. 473.* Plenissima est *l. 5. §. 3. 4. & seqq. D. de injur.* Et facit *l. 20. de in jus voc.* quæ ita dicit: *Sed etiam à vi-*

nea & balneo & theatro nemo dubitat in jus vocari licere. Cūm non liceret de domo, in l. 18. eod. de qua infra pluribus videndum.

V. Nunc illud incidit, si etiam in ambitu competat? quomodo vocabant Veteres spatium inter vicinorum ædificia relinquendum in latitudinem duos pedes & semissem patens, pro facultate circumeundi, uti post Cujacium explicavit BARNAB. BRISSONIUS *lib. 1. Select. Antiquit. ex Jur. Civil. c. 2. Quod ex subtilitate Juris Civilis negarem per l. 19. ibi: Sed si aditum ad se præset. & c. de in jus voc.* Saxonica Jura pingviora sunt: Kirchen und Kirchhöfe/ und jeglich Dorff inwendig seinen Graben und Zäunen/ Pflüg und Wählen und des Königs Strassen/ in Wassern und in Feldern/ die sollen steten Fried haben/ und alle / die darin oder darauff kommen. Landr. *lib. 2. art. 66.* Exinde verò manavit Pax nostra, dic *Gloß. Germ. 5. ibid.* Ich sage dir aber/ daß der Hauß-Fried von diesem alten Frieden herkommen ist/ als hie stehet. *f. 311.*

VI. Cæterum pro domo tuenda parum interest, propria sit, an aliena. Domum enim accipere debemus non proprietatem domus, sed domicilium, consentit *l. 1. §. 2. de Aleator.* Quare siue in propria domu quis habitaverit, siue in conducta, vel gratis, siue hospitio receptus, hæc lex (puta Cornelia) locum habebit, dic. ULPIANO in *l. 5. §. 2. de Injur.* Ein Mieter geneußt auch dieses Friedes in seinen gemieteten vier Pfälen. *Gloß. Germ. 5. l. 2. art. 66. add. JOH. SCHNEIDEW. ad §. 8. I. de Injur. n. 9. f. 1074. & in simili JODOC. DAMHOUDER. Prax. Rev. Crim. c. 13. n. 5. ut conscripitor ubique securitas in personis rebus, atque facultatibus habitantium. arg. l. 4. C. ad L. Cornel. de Sicar. l. 1. C. unde vi.*

CAP. V.

De Forma & Modo, tum de Fine P. D.

Forma omnis est in Securitate adversus vim sive injuriam extraneorum omnium. In qua eadem finis est internus Pacis nostræ, secundum quod coincidunt plerumque utraque. Violatur autem securitas, quoties periculum infertur sive corpori sive rebus Domini aut habitantium. *arg. l. 9. in fin. ubi Dd. ad L. Cornel. de Sicar.* Quod ipsum licet à se propulsare in terminis justæ defensionis repetendis huc ex Criminalistis. Illud saltem addo, quod monuit in simili Glossator *lib. 2. Landr. art. 66. n. 4.* Darauf aber ist nicht zu gedencken / daß in den Kirchen (Häusern) alleine Friede seyn soll / sondern daß in Häusern mehr Friedes / als an andern Enden soll gehalten werden. Jus Lubecense hanc domus securitatem severâ sanctione munivit *lib. IV. tit. 8. artic. 5. capitis poena constituta in illum, qui violenter ædes alienas ingressus, ibidem aliquem inhabitantium aut commorantium verberibus affectit, ita habent verba: Wenn einer vorsätzlich mit seinen Helffern und Helffers Helffern in eines Bürgers Hauß fielt / und schläge den Wirth und sein Weib / Gesinde / Inwohner oder Gast / und wird betroffen / der soll an seinem freyen Högsten gestraffet werden / mit allen den jenigen / die damit und neben ihm gewesen. 2c.*

II. Quicquid autem per vim fit, aut in vis publicæ vel privatæ crimen incidit, juxta *l. 152. de R. J.* Utramque accuratè definit Cujacius in *C. ad L. Jul. de vi. add.* HENR. ZOES. in *D. b. t. n. 1.* In præsens dum sequimur Imperatorem in *§. 6. I. de Interdict.* ut vis privata sine armis, publica cum illis committatur, (in quo aliàs exemplum magis est quàm rei definitio) addit Saxo: Als daß

einer dadurch sein Leib und Gut verlieren mag. l. 3. Landr. art. 78. glosß. 9. Tum utraque in Pacem nostram incidit. Quæ præterea compefcit injuriam, realem, verbalem in domo alterius, e. gr. Thür aufbrechen/ Fenster einschlagen/ &c. præfertim in extraneis; quales sunt, qui non sunt de domo, familiâ aut numero cohabitantium. Vid. MARIUM NIZOLIUM in *Diction. Ciceron. f. 690.*

III. Exemplum est famosum in l. 18. de in jus voc. ubi, qui de domo sua aliquem in jus vocaret, vim inferre videretur, etiamsi juris experiundi causâ hoc factum esset. Et quidem antiquitus vocare in jus nihil aliud erat, quàm debitori denunciare, ut ambularet in jus & ad Præto-rem; Qui, si de sistendo in certum diem promitteret & satisfaret, dimittendus erat, sin. nec sequeretur, nec satisfaret, etiam invitus & obtorto collo duci, imò rapi poterat; An hoc simpliciter licitum fuerit & in quosvis? de eo videatur BACHOVIVS *Comm. in prim. part. Digest. lib. 2. tit. 4. p. 450.* ubi istam raptionem violentam non fuisse passim licitam, imò nec per in jus vocationem ejusmodi raptionem intelligi, probat ex d. l. 18. tum quia is, qui aliquem ex ædibus suis rapit, vim inferre non videatur, sed manifestè & atrocem injuriam inferat, tum etiam, quia vocare in jus & extrahi de domo sua evidenter inter se opponantur in l. 21. de in jus voc. In l. autem 18. etiam, qui latitantem in ædibus suis investigat, & inde cum in jus vocat, vim facere videretur, cum juxta l. 19. de in jus vocand. aliis remediis, v. g. missione in possessionem sibi prospectum sit. Quæ tamen omnia procedunt, si in eo statu res sit, ut actor, quod suum est, consequi possit, quod si in hoc remora fiat, tum dogma illud: *Neminem de domo extrahi debere*, fallit in plurimis casibus: Et, quidem (1) in debitore suspecto de fuga, qui è domo extrahi

trahi potest, etiam die festo ac solenni, secund. *Gloss. in l. fin. C. de ser.* (2) Potest etiam quis ob æs alienum in domo sua comprehendendi, *l. 9. in fin. ad L. Jul. pecul.* & (3) si quis pecuniam debitam à fugiente debitore sine auctoritate Judicis occupet, non punitur. *Gloss. in verb. ullam. l. 13. quod met. causâ.* Plures fallentias habet JASON *ad d. l. 14. de in jus voc.* Planè in Criminalibus indistinctè quis de domo etiam in vitus extrahi potest. Vid. MYNSING. *Cent. 4. Observ. 69.* PETRUS FABER *ad l. 103. de R. J.* CAGNOL. *ibid.* ubi proponit hanc quæstionem: *An cum licentia Judicis possit quis impune ingredi alterius domum, gratia perquirendi rem suam, quam ibidem esse conjectat & opinatur?* Et Dist: inter res animatas & inanimatas: Res animatæ, quæ dolum committere fugiendo possunt, prout servus & uxor, indistinctè, Judice admittente, in aliena domo perquiri possunt. *l. 2. C. de Serv. fugit. l. 1. l. 3. D. eod.* Secus est in rebus inanimatis, etiam furto subtractis, ne in divitibus rei familiaris pompa propter invidiam detegatur, in pauperibus ne vilitas paupertatis manifestetur, nisi aliqua præsumptio Judicem ad sic faciendum moverit.

IV. Quâ occasione noto aliud Practicum Juris Romani, super requisitione rei furtivæ, quam ex Festo descripsit BACHOVIVS *Comment. ad §. 4. l. de Obl. quæ ex del. nasc.* tum ad *Treutl. vol. 2. Disp. 30. tb. 2. lit. A.* prolixius proposuerat. Nempe moris fuit, ut arguente Domino, cui furtum factum erat, per lancem & licio conciperetur apud Dominum ædium res furtivas ad se delatas negantem; Simplici autem licio cinctus introibat pervestigator vitandæ calumniæ causâ. Tum lancem ante oculos jactabat propè nudus, propter virginum aut matrumfamilias præsentiam. Hæc latius & accuratius Bachovius pro formanda prima ætate requisitionis nostræ. In
secunda

secunda, requisitiones furtorum cum lance & licio abrogatae sunt, ut non fierent amplius secundum veterem observationem, sed adhibitis testibus, uti notat ARNOLDUS VINNIUS *ad d. §. 4.* Qui & ipsi tandem mutati sunt in Executores Justitiæ, ut fiat hodièq; inquisitio rei furtivæ in ædibus alienis duobus concurrentibus: (1) Si adsint indicia non levia, ex quibus colligi possit, rem in alicujus ædes delatam esse. (2) Si Magistratus autoritate fiat, qui solet desuper implorari ab actore deducente, suum interesse. Vid. TREUTL. *d. vol. 2. Diss. 30. lit. A.* ibiq; BACHOV. *fol. 2068.* SCHNEIDEWIN. *ad d. §. 4. l. de Obl. qvæ ex del. nasc.* BOER. *Decis. 174.* ALCIAT. *Conf. 462.* quibus add. plura ex BESOLDO & SPEIDELIO *V. Haussuchen.* Et tradidit multa erudita super his JOH. CHRISTOPH. LIPOLD. *Disc. Jurid. de persecut. domestica, vom Haussuchungs-Recht! Mariùburgi Anno 1673.*

V. Ex quo autem dixi de extraneorum violentia turbativa, planum fit, quòd Dominus ædium non committat in P. D. etiamsi atrocius verberetur inter suos. *arg. §. 2. l. de his, qui sui vel al. jur. & facit l. un. C. de Emend. servor.* ubi dicitur: Non puniri Dominum percutientem servum suum, etiamsi ex percussione mortuus fuerit: nisi occidendi animo hoc fecerit, ut emendatio moderata sine crimine fiat. Quam eandem correctionis medicinam adversum propinquos vocat *l. un. C. de emendat. propinqu.* ubi summat BARTOLUS, quòd parentibus & consanguineis antiquioribus liceat corrigere Juvenes, & eos corrigendo percutere, dum tamen moderatè nec cum atrocitate faciant. Definit præterea juvenem, qui possit corrigi ante ætatem X. annorum; nisi legendum sit XXX. ob alleg. *l. 69. §. 1. d. leg. 3. vel XXV. propter l. 1. D. de Minor.* quæ etiam utitur. Quamvis & hoc satis durum. Illud

Illud indubitatum, quod Paterfamilias in domo sua regnum teneat, unde dicitur familiae suae Princeps ipsi ULPIANO in fragm. Tit. V. de his, qui sui juris sunt. Add. sis ARISTOT. 1. Pol. 2. & 3. COLER. de Process. Execut. p. 2. c. 3. n. 324. An autem idem illud ad Conductorem se extendat, ut nec in illo pacem frangat Locator Dominus? Puto verisimiliter quod sic. Si quando enim in una domo cohabitant uterque, cessat omnis dubitandi ratio. Et cum famuli dicantur habitare, ubi habitat Dominus, neque in famulos Coloni committitur à Domino. Quintimo generaliter observat HYPPOLITUS BONACOSSA Tr. de Serv. & Famulis qv. 177. f. 97. n. 1. quod liceat Domino verberibus afficere servum sui Coloni in correctionem; ut famulus mei Coloni, damnum dans in fundo meo, tanquam famulus & mercenarius per me Dominum castigari possit, in quod allegat CALEPHA. post Consil. crimin. decis. 4.

VI. Vice etiam versâ neque inter liberos, neque inter servos hinc inde committitur, per l. 4. de Judic. §. 4. l. de inutil. Stipul. Et tradit de servis l. 11. §. 1. de pœn. ubi vid. BRUNNEMANN. n. 2. præterea SCHNEIDWIN. ad §. 12. l. de Obl. quæ ex del. nasc. n. 5. Sed an à Conductore, qui cohabitatur cum Domino ædium, adversus tertium ingredientem non committatur, wenn die Haus-Durch einen andern / so in seines Hospitis Haus in die Collegia gehet / oder sonst / von einiger prætenſion halben unverwarnter Sachen ansât und prüget / ob er den Haus-Frieden breche / de cogitandum? Equidem novi nonnemini relegationem ob eam causam dictatam; Et in genere tentari posse puto: Dominum adversus Conductorem frui pace domesticâ. Si hoc, etiam quilibet, qui ad ejus ædes confugit contra vim injustam, aut aliâ honestâ ex causa ingreditur.

D

Jus

Jus Lubecense ab hac Pace domestica exceptit Cauponas & Tabernas publicas, in quibus vinum vel cerevisia potantibus publicè venundatur. Quicquid injuriæ Hospitali aut aliis ibidem inferretur, non habetur pro violatione Securitatis domesticæ, nisi illatum sit in iis domiciliis locis, quæ à potantium aditu haberi solent secreta. *d. art. 5. lib. IV. tit. 8. verb.* In offenen Krügen aber / ob sich wol Schlâge mit dem Wirthe, seinem Weibe / Gesinde und liebendem Gaste zutrügen / so ist doch daran kein Hauß-Friede verbrochen / es wäre dann / daß es geschehe in seiner Stuben / Schlafkammer oder Betts / &c. Rationem hujus sanctionis conjicit **CL. M. & VI. U. S.** in *Comment. ad. b. Artic. n. 16. p. 76* Odiosam peccatis humanis in luxu ministrantium professionem, ut qui peccandi occasiones pro lucris suis præberent, sicut conqueri non possunt de perperam inter perverfa actis, ita etiam illatas sibi injurias leviùs vindicarent.

CAPUT VI.

De Remedijs Pacis Domesticæ.

ORdinarium Remedium Securitatis domesticæ est injure prohibendi, ne quis ingrediatur alienum fundum. *§. 12. l. de R. D. l. 13. §. ult. l. 23. de Injur.* Quod innititur credo illi principio de Regno domestico. Quod efficit, ut, cum alioquin par in parem non habeat imperium, in hoc actu Dominus videatur adversum invasorem impar quoad actum prohibendi, uti eleganter tradit **QUINTILIANUS MANDOSIUS** *tract. de Inhibitionibus qu. 4. n. 5. pag. 10.* Præterea si quis ingredi minetur saltem, si solebat minas suas exequi cum periculo damni, e. g. *Er wolte ihm einen rothen Hanen auffe Dach setzen/ adigi potest per Judicem ad præstandam cautionem sive fidejussoribus,*

bus, sive pignoribus, aut si pars velit, etiam juramentum de non offendendo. *arg. l. 6. C. de his, qui ad Ecclesi. confug. add. WURMSER. Obs. 24. FARINAC. p. 3. quest. crimin. 107. n. 63. JUL. CLAR. §. fin. q. 47. n. 1. & 8. BOCER. Tract. de diffidat. c. 4 n. 12. CARPZ. Pr. crim. p. 1. qu. 37. n. 93.*

II. Jam ingressus ut egrediatur rursus juberi potest, ut rectè inferi BACHOVIVS *ad §. 12. l. de R. D. n. 2. p. 254.* oder muß gewarten/ daß ihm gar der Weg gewiesen werde: dic: LIPOLD. *d. Tract. c. 2. p. 5.* ut adversus infaurem competat justissima defensio pro tuenda pace, & in eam corpore tum rebus nostris conservandis; Quod hic denuò discere possumus ex jure furis nocturni, quem deprehensum Lex XII. Tab. occidere permittit, vid. MACROB. *1. Saturnal. c. 6. In l. 9. D. ad L. Cornel. de Sicar.* Fur nocturnus itidem impunè occiditur, si is, cui furtum faciebat, ei parcere sine vitæ periculo non potuit; Interdium verò seu diurnum ita demùm impunè occidere licet, si se relo defendat, ne apprehendatur. *l. 54. §. 2. de furt. l. 4. §. 1. ad L. Aquil.* Rationem differentie addit CUIACIVS *lib. 19. Observ. 12.* quod difficilius sit cavere sibi à nocturno, quàm à diurno fure, add. BACHOV. *ad Treutl. vol. 2. disp. 30. th. 2. lit. B.* Est & Constitutio Legis divinæ, ut fur sive effractor nocturnus impunè occidatur, non etiam diurnus, *Exod. 22. v. 2.* Idem reperitur Jure Canonico sancitum in *cap. 3. X. de Homicid.* An autem furem, quem interdium furantem cognoscere nequeo, propter loci scilicet obscuritatem, occidere possim, perinde ac nocturnum? Ita tenet BARTOL. *ad d. l. 9. ad L. Cornel. de Sicar.* Verùm contrarium puto verius cum Cl. Dn. BRANDMYLLERO, Præceptore olim meo æstumarissimo, nunc multis nominibus prosequendo, in *Manuduct. ad Jus Canon. & Civil. lit. F. Differ. Fur nocturnus. p. m. 116.* Ulterius: Quisnam hanc

juris occidendi potestatem à lege acceperit, utrum solus rei furtivæ Dominus, an verò etiam alii? Resp. cum Dn. RITTERSHUSIO *Comment. ad LL. XII. Tabb. Class. 3. part. 2. cap. 30. in fin.* Illud Jus etiam cuilibet rei furtivæ possessori, cujus sc. interest ex honesta causa, rem furto non surripi, competere; Non verò in universum cuivis extraneo, cujus nihil interest.

III. Adversus ingressum cum injuria Domini nascitur etiam actio injuriarum, *arg. l. 23. de Injur. & plerumque ex L. Corneliâ l. 5. de Injur. & §. 8. l. eod.* quæ origine suâ criminalis est, postea tamen receptum, ut ex ea lege civiliter quoque agi possit. *l. 37. §. 1. de Injur. VINNIUS ad §. 4. l. de Injur. n. 1.* Publicum tamen iudicium non est, quia nec inter publica iudicia vel in *l. 1. de publ. Judic. vel in Tit. ult. l. eod.* recensetur; deinde etiam in *l. 42. §. 1. de Procurat.* hæc actio L. Corneliæ expressè privata esse dicitur, & in *l. 37. §. 1. de Injur.* Iustus Marcianus dilucidè respondit: Etiam ex L. Cornelia injuriarum actio civiliter moveri potest, condemnatione æstimatione Judicis faciendâ, ne dicam, quod & generaliter traditum in *l. 7. C. de Injur.* Injuriarum causam non publici iudicii, sed privati querelam continere. Non obstat *l. 12. §. fin. de Accusat.* ubi inter publica iudicia L. Cornelia numeratur. Etenim id fit incidenter tantum, non quòd reverà & propriè publicum sit iudicium. Siquidem aliquid cum publicis iudiciis commune habet, nimirum quòd pro publica utilitate exercetur; cum nihilo tamen minus privatum sit iudicium. *d. l. 42. §. 1. HARPRECHT. ad §. 7. & 8. l. de Injur. n. 12.* Porrò actio hæc est directa, quia est ex verbis legis, quæ Cornelio Consule lata. Est in personam, ex delicto contemnedi & contumeliâ afficiendi proximum, unde bonum & æquum est, actionem eo nomine dari, secundum *l. 11. §. 1. de Injur.*

de Injur. Mixta est in relatione ad finem, quo persequitur rem & pœnam; Pœnalis tamen est principaliter, quia non rem, sed pœnam continet. De omni namq; injuriâ potest agi vel civiliter vel criminaliter: Utroque tamen modo ad vindictam. l. 2. §. 4. de Collat. JOANN. OLDENDÖRP. *Class. 7. act. 10. n. 5. p. 697.* Censetur etiam in Sim-
plum juxta l. 37. §. 1. de Injur. veruntamen ratio quoque, damni habenda est minus principaliter, l. 8. C. cod. Et est Annalis, utur Civilis, per l. 5. C. de Injur. quæ lex speciali-
ter loquitur in actione injuriarum: Ergo derogat Regu-
læ generali, quæ dicit: Actiones esse perpetuas, quæ de-
scendant ex lege. Annus autem hic computandus con-
tinuus, nisi ubi facta injuria est per metum, tum enim re-
quiritur utilis annus ad abolendam injuriam. l. 14. §. 2.
quod metus causâ. Item Heredi non datur hæc actio, nec in
heredem, nisi lite contestatâ, quia ad solam vindictam est
prodita. §. 1. I. de perpet. & tempor. Act. l. 13. pr. de Injur. Deni-
que famosa est. §. 2. I. de pœn. tem. litig. Vid. plura de hac
actione ap. JOANN. CRISPUM de MONTIBUS in *Termin.*
Action. sub num. 172. p.m. 372. AZON. in *Summ C. de Injur. n. 17.*

IV. Incidit etiam crimen fractæ Pacis *der Hausse
Fried-Bruch* in L. JUL. de vi. Sæpius enim accidit, ut quis
hostili animo quid mali adversus ædes alicujus privati,
violando earundem Securitatem, moliatur, veluti in æ-
des irruendo rapiendi aut nocendi animo, aliosve, ut id
faciant, excitando & alliciendo; Hic licet vim majorem
non adhibeat, nec pro reo criminis fractæ Pacis publicæ,
aliusve delicti haberi debeat, nihilominus tamen vim fa-
cit, vel publicam, l. 3. §. 6. l. 11. pr. ad L. Jul. de vi publ. vel
privatam, l. 2. l. 5. ad L. Jul. de vi privat. adeoq; pœnam Ju-
dicis arbitrariam incurrit, vid. CARPZOV. *Pr. Crim. qu. 40.*
n. 11. seqq. ibiq; præjudicata, tum in *Jurispr. forens. p. 4. Con-*

lit. 13. def. 4. ubi responsum Scabinorum Lipsienſium re-
fert h. m. Hat ein Bürger einen andern Bürger ſeine Thür
an ſeiner Thür und Hoff gewaltiglich zutreten und zuſtoßen/
und alſo den Hauß-Fried gebrochen / und dazu keine andere Uhrs-
ſach gehabt / denn daß ihn ein Knabe daſelbſt im Hofe unverſes-
hens ein wenig mit Miß-Pfüßen beſprenget: So möget ihr
nach Geſtalt der Sachen ihn der Stadt auff zehn Jahr ver-
weiſen laſſen / *B. R. W.*

V. Regulariter itaque violatores Securitatis ædium
arbitrariè ſaltem puniuntur. Sed hoc ita, ſi vis publica
non incidat in crimen fractæ Pacis; Si enim qui, vi ma-
jore atque armatâ, cui reſiſti hand poteſt, *l. 1. t. 3. de vi & vi
arm. l. 2. & l. ſeq. quod met. cauſâ. coactis item ac coadunatis
hominibus, l. 2. pr. & ſ. 4. vi honor. rapt. & dolo malo ſive
propoſito ac deſtinatâ voluntate offendendi, præceden-
te conſilio datâq; operâ, l. 2. ſ. 2. vi honor. rapt.* in alterius æ-
des irrumpant, easq; expugnent, effringant, teſta ſe-
desq; convellant, & obvia quæque auferant, committi-
tur tum crimen fractæ pacis publicæ, & adverſus hosce,
turbatores ædium tuto decernitur pœna gladii, in reos
fractæ pacis publicæ ſtatuta 2. F. 27. R. I. de Anno 1555. *ſ.*
Wir ſehen/ ordnen. *verſ. Wo ſie in Gefängniß kommen. Ordin.
Crimin. art. 128. & 129.* Nonnunquam etiam, ſi ſpolium &
deprædatio acceſſerit, pœna Robbariæ in violatores &
expugnatores ædium animadverti poſſe, docet egregiè
CARPZOV. *Juriſpr. for. d. Conſ. def. 7. per tot.*

VI. Moribus noſtris itidem vel civiliter vel crimi-
naliter agi poteſt. Et ſi civiliter non poſſunt quidem in
Libello cumulari petitiones, propter *l. un. C. quand. civil.
act. crimin. præjud. l. 14. ubi Dd. de Accuſat. ſed Judicis adhuc
eſt commiſſum ex officio vindicare, doc. COLERO p. 1.
decis. 155. n. 21. ubi tradit pœnam der Hauß-Friedbrecher / n. 24.
& ſeqq.*

& seqq. Plenius de ea SCHULZ. ad §. 9. l. de Injur. p. 532. Na-
 stris moribus, ait, is, qui domum alterius, vi introviffe,
 convinctur, tanquam violator pacis privatae si domesti-
 cae, atsi ein Haus-Friedbrecher / pro arbitrio Judicis exilio
 temporali, vel perpetuo; etiam cum fustigatione puni-
 tur, referente COLERO decis. 155. n. 24. Quod si verò non
 solum domum vi introverit, sed patrem vel matrem fa-
 milias etiam pulsaverit vel vulneraverit, tum capite ple-
 citur, teste Dn. MOLLER. Comm. ad Constit. Saxon. p. 4. con-
 sit. 46. n. 5. Quod verum est, si criminaliter agatur, secus,
 si civiliter: quo casu alia poena pecuniaria, aut alia arbi-
 traria infligitur. In foro Saxonico singuli in vafores pu-
 niuntur saesem in singulis Wergeldis, & emendatur istud
 delictum Judici cum 60. solidis. Vid. Landr. lib. 3. art. 48.
 & seqq. Sed hodiè non observatur. Hæc SCHULZ. d. l.
 cum quo libet etiam hanc præsentem Disserta-
 tionem secundis ventis finire.

MOND TΩ ΘΕΩ ΔΟΞΑ

NOTABILIA.

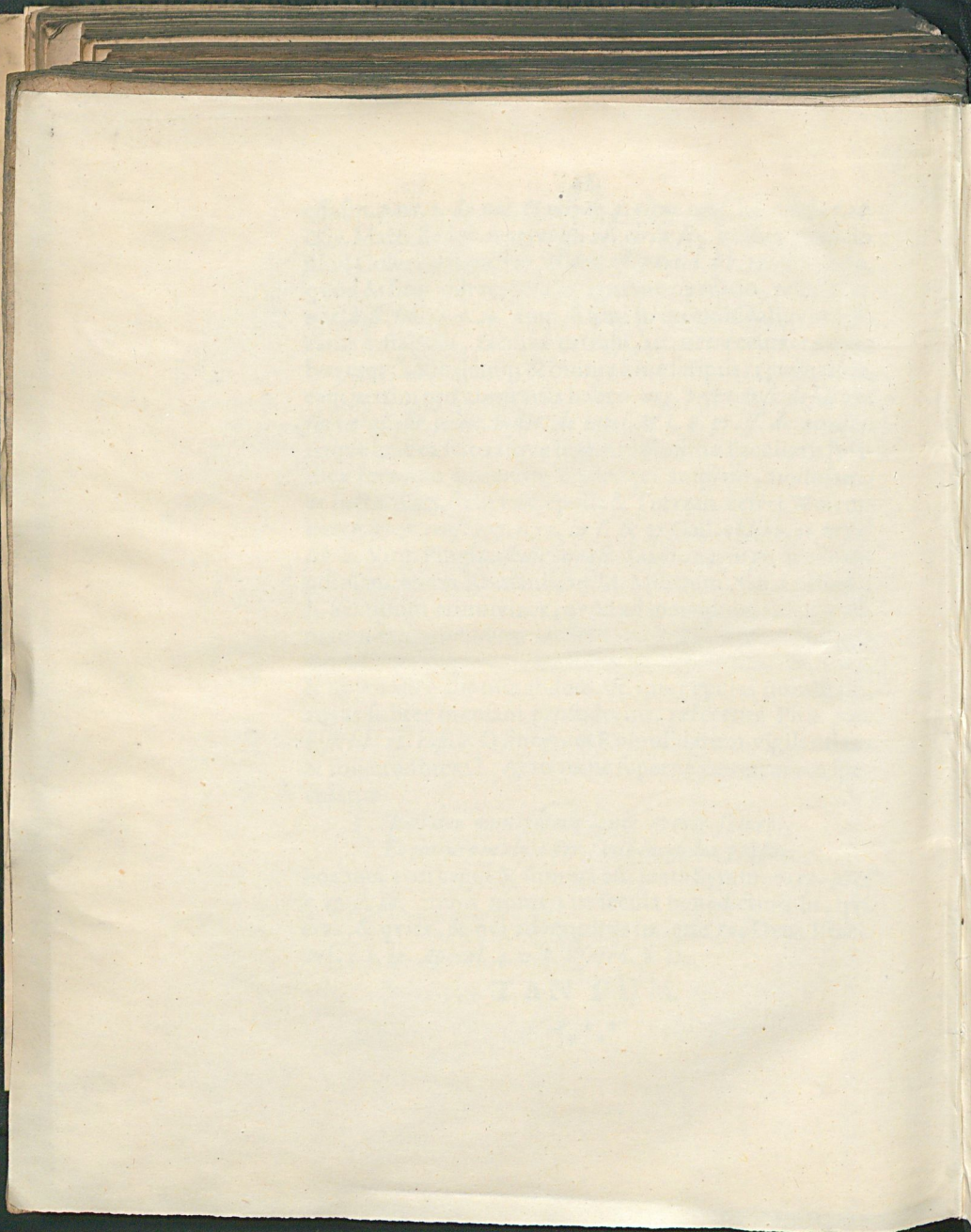
1. SI cujus in domo alea lusum est, licet vapulaverit Dominus, de
 Pace domestica judicium non nascitur, sicut nec ullum aliud
 etiam. l. 1. de Aleat.
2. In domo feudali malè versatur, qui ludum, vel mulieres inhonestas
 in ea retinet, vel etiam ad turpem & inhonestum usum eam locat.
 Vid. PARIS de PUTEO tractat. de Redintegr. Feud. c. 105. n. 7.
3. Domus mercatorum sunt exemptæ ab hospitando milites. Ratio-
 nem addit l. 2. c. de Mercat. quia Ergasteria mercatorum sunt oc-
 cupata à mercimoniis. Quod tamen hodiè non obtinet.
4. Doctori salario, quando datur domus à communi, non debet dari
 in loco remoto, sed in celebri, quò facilius consuli possit. l. 2. §.
 27. de o. 3. ibiq; BALDUS. 5. Stu-

5. Studiosi, qui in aliquo loco studiorum suorum causâ morantur, domicilium ibi non habent, etiamsi diutissimè in isto loco vitam transigant.
6. Divisio Jurisdictionis in ordinariam & extraordinariam legibus civilibus fundata non est.
7. Distinctio Procuratoris generalis cum libera vel sine, Doctorum est & Canonum, non Juris Civilis.
8. Nomine Emphyteuseos non datur Conditio ex lege.
9. Distinctio Domini directi & utilis non est Juris Civilis.
10. Clandestina Sponsalia Jure Civili ignota sunt; Voluntas tacita Patris quidem est in *l. 7. §. 1. l. 12. pr. de sponsal.*
11. Ei, qui ob facultatum tenuitatem non invenit uxorem, consulit ANGELUS, ut Chirographum magni momenti sibi componi curet, cum cautione debitoris, idq; quasi in nominibus tantum habeat, virgini ostendat. *Verè cautela hæc cum studiorum fine, qui est hominum utilitas, ex justo ac honesto æstimanda, baud consentire videtur.*
12. Injuriarum non agunt testes malè reprobati. BALD. & JASON in *l. fin. D. quod quisque fur. in alt. stat. GLOSS. in verb. utilitas. l. 6. §. 1. c. de postul. add. MASUER. in Pract. Forens. Tit. de Injur. n. ii. p. 78.*

ULB Halle

3

002 265 036

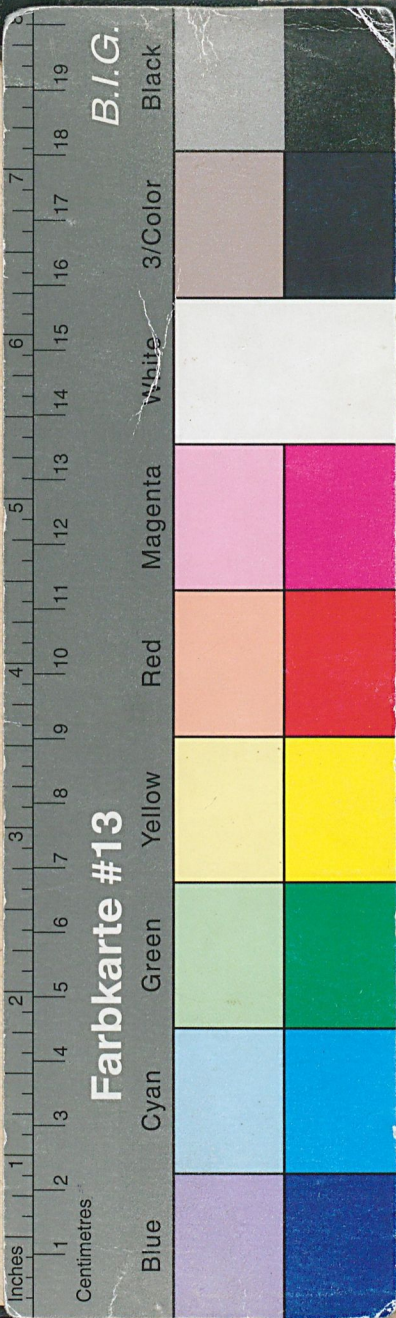
(f)

Sb.

WOM

INAUGURALIS
1674, 4a
domestica,

VAM
M. A.
te Magnifici & Amplissimi
lyta Academia Gryphica,
S I D E
O, CONSULTISSIMO
LLENTISSIMO
O GERDESIO,
Codicis Profefs. Ordinario,
omeraniam Assessore Gra-
Juridicæ h. t. DECANO
FABILI,
e suo omni observantiæ
colendo,
CENTIA
e Jure Honores, Insi-
oralia ritè consequendi,
& censura submittit
PHUS HOELTICH,
Lauben.
horis locoq; solitis.

S WALDIÆ
Acad. Reg. Typogr. Anno 1674

